

Viering Dominicuskerk Utrecht, 22 november 2020

"Wat je de minsten van mijn broeders gedaan hebt, heb je mij gedaan"

Wie bedoelt Jezus met "mijn broeders"?

Op die vraag heeft hij zelf een duidelijk antwoord gegeven:

toen hij midden in een kring toehoorders aan het woord was

en hem van buiten af gemeld werd dat zijn familie hem wilde spreken.

Hij keek rond in de kring en zei:

Wie de wil doet van mijn Vader in de hemel die is mijn broeder / mijn zuster

Jezus doorbreekt de claim van zijn familie, en daarmee elke kreet in de trant van we first, wij eerst.

Hij wijst daarbij naar de kring om hem heen, niet om zicht te beperken tot hen,

maar om hen aan te wijzen als voorbeeld: ieder is Jezus' broeder/zuster

die zich opent voor wat hem bezielt en zich daarin meegaat:

"ieder de wil van mijn Vader in de hemel doet."

Het zijn degenen die eerder door hem zalig zijn geprezen: de mensen met zuivere bedoelingen,

de zachtmoedigen en nabijen, de volhouders die blijven geloven dat het kan,

die exodus uit het <ik> naar de ander.

Zij houden tweespalt binnen eigen gelederen uit om bruggen te slaan;

zij doen niet mee met vijanddenken en uitsluiting

Het zit hun vaak tegen - lees er de psalmen er maar op na;

de rechtvaardige wordt weggehoond, uitgekleeft, verjaagd, afgevoerd.

Ik moet denken aan een korte documentaire over Gorbachov.

de man van glasnost en perestroika, die een eind maakte aan de koude oorlog.

Vergeten leeft hij ergens in een appartement, een vereenzaamde man.

Wie denkt nog aan hem? Zijn fatsoen, toenadering en respect passen niet

bij kreten als "wij moeten weer groot worden", of "eigen land eerst"

Velen zien liever leidersgedrag in de stijl van een mannetjesbaviaan.

Jezus vereenzelvigd zich met de rechtvaardige in de psalmen die het vaak te verduren krijgt, uit beeld raakt; want zo iemand is tegendraads. Op aangrijpende wijze is dit uitgebeeld in de Kruisdraging van Jeroen Bosch (gemakkelijk te 'googelen' op internet via 'Kruisdraging' en 'Jeroen Bosch'): temidden van onmenselijk verwrongen smoelen een gezicht van serene kalmte, niet verfijnd en verheven, eerder boers; maar echt, stevig en betrouwbaar, een oase van rust in het tumult, als het oog van stilte midden in een orkaan, de kracht van inkeer en vertrouwen naar God toe.

De afbeelding toont een aantal onmenselijk verwrongen smoelen: op hol geslagen driften; pas als je goed kijkt zie je in het midden het toonbeeld van het tegendeel: een man die begaan is met die mensen, en hen stil en aanbeveelt aan Gods goedheid. Hier is iemand die de eer van het eigen ego opgeeft - een koning incognito - en voorrang geeft aan mededogen - en juist dat is koninklijk. Op het beslissende moment handhaaft hij niet zichzelf maar promoot hij zijn beulen voor het aangezicht van God. Hier spreekt een niet te vatten mededogen met mensen dat zelfs te doen heeft met hun verstandsverbijstering, hun opgejut zijn door demagogen en slimme smaakmakers, hun meegesleept worden door een cultuur van "wij" tegenover "die anderen" Het doet zijn hart pijn: "zij weten niet wat zij doen"

Hij ziet er uit als de minste, kwetsbaar en onmachtig, maar hij is het die het geweld en de chaos overwint, door er doorheen te gaan
Wanneer wij vieren: Christus koning van het heelal
vieren wij dat midden in het tumult, midden in de orkaan van de tijd
hij aanwezig is als het oog van stilte,
sterker dan elke kwade macht die zich groot maakt en zich opdringt.
Of het nu de ongetemde krachten van de natuur zijn,
diep in de aarde of hoog in de lucht
of de kwalijke tendenzen of neigingen wereldwijd en in onszelf,
al zijn die nog zo verontrustend: het toenemend aantal populistten en dictators,
het nationalisme van "eigen volk eerst" dat vreemden buitensluit,
de zucht naar meer en nog eens meer die de planeet aarde aantast.
Het is zoals in het evangelielieverhaal van de storm op het meer:
midden in het tumult ligt de Heer te slapen - prins-heerlijk op een kussen

Paulus schrijft: Alle machten en krachten zijn aan Hem onderworpen: alles wat zich groot maakt om ons heen en in ons zelf, wat ons beangstigt en ons dreigt mee te sleuren als een vloedgolf.

We hebben het uitgesproken in de psalmen:

Watervloeden verheffen, o Heer, watervloeden verheffen de stem, de wateren stuwen hun branding.

Hoog boven het daveren der machtige wateren, de baren vervaarlijk der zee, vervaarlijk de Heer in den hoge.

Maar deze overmacht is een stille overmacht.

Het andere dringt zich aan ons op.

Je moet eerst door de orkaan heen om bij het oog van stilte te komen.

Ik denk aan het verhaal van de teleurgestelde profeet Elia die het wil opgeven, nadat zijn succes tegenover de Baäl-priesters is omgeslagen in vervolging.

God laat hem dan ondervinden waarin je zijn macht gewaar kunt worden.

Een verwoestende storm, een donderende aardbeving, een verzegend vuur, ze komen eraan en gaan voorbij.

Maar in dat machtsvertoon herkent hij de Heer niet.

Pas als er een zachte bries komt, de stilte waarin je alleen je eigen adem hoort, herkent Elia iets van 'God' - iets/iemand boven je uit.

"Als er niets meer is dat af kan leiden, als alle uiterlijkheden wegvallen",

als alles je uit handen geslagen is, in het niets, in het oog van de orkaan,

dan is daar iets te vinden waar je vol ontzag "U" tegen zegt: stilte die kracht is.

Jozef Essing o.p.